

Manifest Jongerenpanel UPLIFT

Laat Jongeren Weer Wonen!

Adviezen over jongerenhuisvesting door jongeren, voor het nieuwe college van Amsterdam

September 2022

Inleiding

Je bent jong en je wilt wat. Wonen in Amsterdam bijvoorbeeld. Omdat je er je hele leven lang al woont of omdat je er studeert of werkt. Maar een woning vinden in Amsterdam is erg moeilijk: de prijzen zijn hoog en de wachtlijsten lang. Jongeren hebben lang niet altijd een (zekere) baan, terwijl zij wel een groot deel van hun inkomsten aan wonen kwijt zijn.

In het jongerenpanel van UPLIFT zitten jongeren die een binding hebben met Amsterdam en die graag zelf meedenken over wonen in hun stad. Met dit manifest laten zij graag horen hoe zij denken dat de gemeente de positie van jonge mensen op de woningmarkt van Amsterdam kan verbeteren. Het panel doet suggesties voor beleidsvoering of -richtingen die hier volgens hen bij kunnen helpen.

Het jongerenpanel heeft haar voorstellen niet zomaar op iets gebaseerd. Door middel van een intensief traject onder begeleiding van Stichting !WOON en na veel uitwisseling over wettelijke kaders en over oud, huidig en toekomstig beleid met de gemeente, hebben de jongeren geprobeerd realistische en uitvoerbare adviezen te geven.

De adviezen in dit manifest zijn soms concrete beleidsvoorstellen en soms aanmoedigingen om een bepaald onderbelicht probleem serieus te nemen en zelf op zoek te gaan naar een passende oplossing.

Als laatste wil het panel meegeven: schroom niet jongeren verder te betrekken bij en te ondervragen over de uitwerking en uitvoering van deze adviezen! Laat jonge mensen zelf inspreken en meebeslissen over wat zij nodig hebben om hun plekje in de stad te verzekeren en hun stad tot een fijnere plaats te maken.

Adviezen aan de gemeente

1: Maak het makkelijker voor jongeren om door te stromen!

Iedere jongere binnen het jongerenpanel is of kent wel iemand die graag wil doorstromen binnen de woningmarkt. Dat kan zijn van een sociale huurwoning naar een vrijesectorwoning, van een tijdelijk huurcontract naar onbepaalde tijd of de wens om door te stromen naar wat er ook maar beschikbaar is. Dit onderwerp is niet nieuw, tijdens sprint 1 van het project UPLIFT stond het thema 'Tijdelijkheid' centraal en daarnaast werd tegen het einde van de huidige sprint het evaluatieonderzoek Evaluatie Jongerencontracten gepubliceerd.

Door de woningcrisis is de doorstroom op de woningmarkt vast komen te zitten. De panelleden signaleerden dat ze veel jongeren in hun omgeving zagen die geen kant op kunnen op deze compleet vastgelopen woningmarkt. Jongeren die bijvoorbeeld wegens een aflopend jongeren- of campuscontract worden verzocht door te stromen, maar nergens voor in aanmerking komen. Of thuiswonend zijn en geen eigen plek in of buiten de stad kunnen vinden.

Twee jongeren in het jongerenpanel vertelden over hun eigen aflopende jongerencontract. Beide jongeren hebben geen zicht op een vervolgwoning. Eén jongere heeft ook geen mogelijkheid om terug te verhuizen naar zijn ouders omdat die niet in Nederland woonachtig zijn. De jongeren beamen de uitkomsten van het evaluatieonderzoek als het gaat om de zorgen en stress richting het aflopen van het tijdelijke contract. Jongeren signaleren dat - wanneer zij contact opnemen met de verhuurders met een verzoek tot verlening - ze veelal direct een afwijzing ontvangen. Ze voelen zich alleen staan en krijgen amper tot geen begeleiding of steun. Duidelijkheid over voorwaarden, heldere kaders en het bieden van een vangnet kunnen hierbij helpen.

Vanaf 2023 kunnen jongeren die uitstromen uit een jongerenwoning zonder vervolgwoning tijdelijk 'startpunten' aanvragen op Woningnet. Het is heel mooi dat Amsterdam meedoet met dit experiment; wel zou het jongerenpanel graag zien dat ook jongeren die nu al in zo'n lastige situatie zitten hier ook van kunnen profiteren.

Adviezen/verzoeken aan de gemeente:

- Het panel ziet graag dat de gemeente zich meer inzet om opties te creëren voor en begeleiding te bieden aan jongeren en starters die te veel verdienen om in aanmerking te komen voor een sociale huurwoning, maar niet genoeg verdienen om aan de inkomenseisen te voldoen of de hoge huren niet kunnen betalen van woningen in de vrije sector.
- Het panel wil dat er een vangnet komt voor alle jongeren die uitstromen uit een jongerencontract zonder zicht op een doorstroommogelijkheid. Teruggaan naar de ouders of verhuizen naar het buitenland wordt hier niet als 'doorstroming' gezien, maar als probleem.
- Jongeren die tussen nu en juni 2023 gedwongen uit hun jongerenwoning moeten, zouden volgens het panel allemaal met succes één jaar verlenging moeten kunnen aanvragen bij de verhuurder, tot ze ook startpunten kunnen aanvragen. Zorg er dan wel voor dat de regels hiervoor niet onnodig ingewikkeld zijn en dat jongeren hier goed en tijdig over worden geïnformeerd.

2: Maak woningdelen makkelijker!

In het panel zijn de meningen over woningdelen verdeeld. Sommigen zien een 'noodzaak tot delen' als oneerlijk; iedereen heeft het recht op goede, individuele huisvesting. Dat geldt ook voor jongeren, zo werd gesteld.

Maar andere panelleden geven juist aan dat zij graag betaalbaar zouden willen delen, bijvoorbeeld met vrienden of in een studentenhuis, maar dat de mogelijkheden enorm beperkt zijn. Er worden vrijwel geen nieuwe onzelfstandige studentenwoningen gebouwd door corporaties, maar in plaats daarvan voornamelijk individuele studio's.

Met de huidige regels omtrent woningdelen in Amsterdam is er bij het verhuren van een woning aan meer dan twee personen die geen gezin vormen een vergunning nodig voor kamerverhuur. Een grote reden vanuit de gemeente om de woningdeelregels vanaf 2017 aan te scherpen was om uitbuiting van o.a. studenten en andere jongeren tegen te gaan. Uit eigen ervaringen, die van hun omgeving en de kennis die de panelleden gedurende het traject hebben opgedaan, constateren zij dat deze vergunningen in de praktijk weinig worden aangevraagd. En daarnaast dat de aangescherpte eisen het nog moeilijker maken om met meerdere mensen een woning te delen. Het is goed dat jongeren zo getracht te worden beschermd, maar uiteindelijk pakt dit alsnog slecht uit voor de doelgroep, zo stellen ze.

De friendscontracten van enkele jaren geleden zouden hier een oplossing toe bieden, zo geven de jongeren aan. Ware het niet dat deze vele haken en ogen hadden en corporaties uiteindelijk zijn gestopt deze aan te bieden.

De huidige grote interesse in het opzetten van wooncoöperaties en andere collectieve woonvormen is mooi, maar de kennis onder jongeren hierover is beperkt. Het opzetten van wooncoöperaties zou niet alleen de doorstroom kunnen bevorderen van oudere doelgroepen, waardoor er meer woonruimte vrijkomt voor jongeren en starters, maar kan ook voor jonge Amsterdammers zelf een toekomstbestendige optie voor huisvesting bieden. Dat vereist wel dat zij zelf worden benaderd, goed worden geïnformeerd over alle opties en worden begeleid in het proces.

Adviezen/verzoeken aan de gemeente:

- Er is behoefte onder jongeren om betaalbaar samen te wonen, bijvoorbeeld met vrienden, maar daar zijn nauwelijks mogelijkheden meer toe. Het panel zou graag zien dat de gemeente dat weer mogelijk maakt!
- Maak het ook makkelijker om collectieve woonvormen op te zetten voor ouderen in hun eigen stadsdeel, ter wille van doorstroming. Zo komen er meer grotere woonruimtes beschikbaar voor jongeren om te delen, starters en/of jonge gezinnen.
- Organiseer vanuit corporaties of gemeente meer begeleiding voor jongeren bij het opzetten van wooncoöperaties

3: Wonen in de regio is prima, zolang het goed geregeld is

Je hoort wel vaker geluiden als: 'Jongeren moeten niet denken dat ze voor een *prikkie* in een grachtenpand in het centrum kunnen wonen.' Hoewel veel jongeren in het panel dit best leuk lijkt, is dat totaal niet hun verwachting. Veel van de panelleden hebben er weinig problemen mee aan de randen van, of zelfs buiten de stad, te wonen. Zeker als ze studeren, maar dan moeten de voorzieningen wel aansluiten op hun behoeftes en levensstijl.

Projecten, zoals Uilenstede en veel campussen in het buitenland, werden genoemd als voorbeeld.

Studenten- en jongerencomplexen waarvan kan worden geleerd en deze ervaringen kunnen worden toegevoegd in aankomende complexen.

Adviezen/verzoeken aan de gemeente:

- Investeer in snellere 24 uurs-verbindingen met andere plaatsen buiten Amsterdam, zodat het makkelijker wordt om buiten de stad te wonen terwijl je hier studeert.
- Bouw meer grote studentencampussen zoals Uilenstede buiten de stadsgrenzen in de metropoolregio Amsterdam. Zorg dan wel voor goede voorzieningen, zoals cafés, supermarkten etc. en zorg voor een goede 24 uurs-verbinding met de stad.

4: Bestrijd leegstand!

Vaak is leegstand moeilijk te bestrijden. Desalniettemin vindt het panel het enorm zonde om niks te doen met lege ruimte tijdens een wooncrisis.

Wij zijn blij dat het college heeft aangegeven harder te willen optreden tegen leegstand. Het panel betoogt voor creatieve oplossingen en een actievere aanpak en heeft daar een aantal suggesties voor.

Adviezen/verzoeken aan de gemeente:

- In plaats van alleen een algemeen meldpunt woonfraude, ziet het panel graag de lancering van een specifiek meldpunt voor het melden van leegstand, en daarbij een campagne om mensen te stimuleren leegstand te melden.
- Zorg dat er ook iets met deze meldingen gedaan kan worden. Richt bijvoorbeeld een database op waar deze leegstaande ruimtes online worden opgeslagen. Mensen kunnen dan een projectplan inleveren voor het op creatieve wijze invullen van leegstaande ruimtes voor jongerenhuisvesting. Het projectplan kan afgestemd of compleet gebaseerd worden op een bepaalde leegstaande ruimte; maar dit kan ook een vooraf uitgewerkt concept zijn dat vervolgens wordt gekoppeld aan een geschikte ruimte(s) zodra deze gevonden wordt.
- Een dergelijk project kan gecoördineerd en beheerd worden door een universiteit of een soortgelijke instelling wiens expertise aansluit op deze opgave, om de werklust voor de gemeente te minimaliseren.

5: Betrek en informeer jongeren!

Iets wat de panelleden veel in hun eigen omgeving merken, is het gebrek aan kennis onder jongeren over hun rechten, plichten en mogelijkheden. Veel jonge mensen hebben hun slechte positie op de woningmarkt omarmt als 'onvermijdelijk' en weten niet wat ze zelf wél kunnen en mogen om hun eigen positie te verbeteren.

Jongeren weten ook zelf het beste wat hun problemen en behoeftes zijn. Het advies luidt dus vooral: informeer jongeren niet alleen goed, maar blijf ze vooral ook betrekken bij het oplossen van hun problemen tijdens de wooncrisis!

Adviezen/verzoeken aan de gemeente:

- Stuur jongeren een informatiepakket over wonen zodra ze 16 of 18 jaar zijn, zodra ze zich inschrijven in Amsterdam en/of zodra ze verhuizen binnen de stad. In dit informatiepakket staat o.a. informatie over hun rechten, plichten, de huizenmarkt en Stichting !WOON.
- Verzeker het voortbestaan van het jongerenpanel voor het nadenken over, onderzoeken van en adviseren over jongerenhuisvesting en beleid in Amsterdam.

6: Lobby naar het Rijk!

Een van de grootste obstakels waar het panel tegenaan liep bij het opstellen van dit manifest, is dat veel van de problemen die zij willen aankaarten niet goed te tackelen zijn op gemeentelijk niveau, omdat ze vooral afhankelijk zijn van landelijke wet- en regelgeving.

Daarom volgen hier nog zeven adviezen waarvan het jongerenpanel vindt dat ze op landelijk niveau opgepakt moeten worden: zaken waar de gemeente zelf niet zoveel aan kan doen, maar die wel extreem noodzakelijk zijn om de positie van jongeren op de (Amsterdamse) woningmarkt te verbeteren. Het panel vraagt dan ook aan de gemeente of zij zich hiervoor hard wil maken en voor deze adviezen wil lobbyen bij de Rijksoverheid.

- Het zou mooi zijn als de Wet Goed Verhuurderschap ruimte biedt om juist die wanpraktijken op de woningmarkt aan te pakken die jongeren vaak schaden. Het panel pleit ervoor dat gemeentes met deze wet genoeg handvaten krijgen om o.a. het vragen van teveel huur in de sociale sector te beboeten, het vragen van onredelijke servicekosten te bestraffen en om te handhaven op intimidatie. Betrek jongeren bij dit proces, bijvoorbeeld door het jongerenpanel te betrekken bij de campagne of lobby om dit hierin op te nemen.
- Maak de maximale huurprijs die mensen mogen vragen afhankelijk van de hypotheekwaarde
- Verhoog de liberalisatiegrens naar minstens €1.100,-
- Trek de huurtoeslag gelijk voor iedereen vanaf 18 jaar. Laat ook woningdelers in aanmerking komen voor huurtoeslag. Kijk naar het individu i.p.v. de gehele woning.
- Maak, zolang de liberalisatiegrens niet verhoogd is, huurtoeslag voor jongeren bij middenhuur ook mogelijk.
- Maak het bieden op koophuizen transparanter.
- Zorg ervoor dat ouderen niet gekort worden op hun AOW, huurtoeslag, etc. bij woningdelen. Ook al zijn hun lasten dan lager, is het waardevol ze tegemoet te komen om ze te stimuleren meer samen te gaan wonen, omwille van de crisis.

De Panelleden

Het panel telde tijdens de afgelopen sprint zeventien actieve leden. Een deel van deze betrokken jongeren wilde een persoonlijke noot toevoegen. Hier volgt een korte bio van enkele van de deelnemers uit het panel.

Kim

Mijn naam is Kim, geboren Amsterdammer. Ik ben inmiddels 32 jaar oud en werk voor het Nationaal Dataportaal Wegverkeer,

dat zich bezighoudt met data in het Nederlandse verkeer. De reden dat ik meedoe aan project UPLIFT is dat jongeren in onze stad erg achter worden gesteld en dat de stad steeds minder toegankelijk wordt voor jongeren, tevens ook dertigers, om in te wonen. Ik vind het erg leuk om mee te denken aan oplossingen voor woonideeën voor de volgende generatie, zodat zij ook kunnen opgroeien in onze mooie stad Amsterdam!

Wouter

De reden dat ik deel neem aan het jongerenpanel is dat de situatie voor starters zeer moeilijk wordt gemaakt. Er zijn aan de ene kant vergaande regulaties die bouwprocessen duur en onvoorspelbaar maken

en innovaties en creatieve oplossingen bemoeilijkt. Aan de andere kant sociale woningbouw, die vrijwel onbereikbaar is en geen regulatie die te hoge huur en koopprijzen voorkomt. In deze moeilijke combinatie tussen staat en markt, vind ik het interessant om na te denken over oplossingen die deze patstelling in het belang van jonge mensen oplost. Het is een eeuwenoud idee dat elke generatie het beter heeft dan zijn/haar ouders, maar dat vergt wel dat die generatie nieuwe ideeën bedenkt en zich inzet voor haar belangen!

Claire

Ik ben Claire, 28 jaar en wonend in Amsterdam. Ik doe mee omdat ik iedereen een fijne en veilige woonplek gun.

Pelin

Mijn naam is Pelin Zenginoglu en ik sta voor een inclusieve woonagenda. Via mijn deelname aan UPLIFT wil ik de stem van de jongere generatie Amsterdammers laten horen en met concrete adviezen en oplossingen voor de wooncrisis komen. Zo hoop ik dat we in de toekomst állemaal betaalbaar, duurzaam en goed kunnen wonen.

Mara

Hoi! Ik ben Mara (27) en in veel opzichten ben ik een gewone Nederlander. Ik heb mijn studie in prima tijd afgerond met prima cijfers, en heb intussen een prima

baan met een prima inkomen. Ik snap dan ook niet dat mensen zoals ik niet ook een prima woning kunnen vinden. Bij UPLIFT denk ik na over wat jongeren zoals ik nodig hebben om de wooncrisis te overleven.

Nelson

Mijn naam is Nelson Addo, ik ben 26 jaar en student cultuurbeleid aan de UvA. Ik doe mee aan UPLIFT omdat ik het belangrijk vind dat het thema wonen als

mensenrecht breder onder de aandacht wordt gebracht. Een hernieuwde en duurzame volkshuisvesting is de enige oplossing voor de enorme wooncrisis waar we vandaag de dag mee kampen.

Yasmina

Mijn naam is Yasmina, ik ben 23 jaar en ik ben een geboren en getogen Amsterdammer. Ik doe mee aan UPLIFT omdat ik momenteel bijna 900 euro per maand kwijt ben aan huur (voor 28m²) om mezelf woonzekerheid in Amsterdam te geven en ik ben niet de enige. Daarom moet er in projecten zoals UPLIFT goed na worden gedacht over een oplossing voor niet alleen mijn lotgenoten, maar iedereen die door deze woningmarkt wordt getroffen.

Bijlage

Project UPLIFT

Ontstaan van project UPLIFT

Op 1 januari 2020 is het Europese Unie-project genaamd [UPLIFT](#) van start gegaan. Het betreft in eerste lijn een onderzoek naar kansenongelijkheid, gelet op de thema's woning-, arbeidsmarkt en onderwijs binnen zestien Europese steden. De gekozen doelgroep betreft jongeren tussen 15 en 29 jaar.

Project UPLIFT heeft de volgende doelstellingen:

- Patronen en trends van ongelijkheid in Europa begrijpen.
- Begrijpen hoe individuen ongelijkheid ervaren en zich eraan aanpassen via participatief onderzoek.
- Samen met gemeenschappen op **vier locaties** (implementation sites) een beleidsinstrument ontwerpen dat gericht is op het aanpakken en verminderen van ongelijkheid en sociaal-economische scheidslijnen.

Op zogenaamde '*implementation sites*' in vier verschillende landen (Nederland; Amsterdam, Estland; Tallinn, Spanje; Barakaldo en Roemenië; Sfântu Gheorghe) wordt getracht om in samenwerking met jongeren (co-creatie) beleidsinitiatieven te ontwikkelen. Mede vanwege de coronacrisis heeft (fysieke) uitwisseling tussen deze landen geen grote rol gespeeld. Uitwisseling tussen jongeren in eigen land voerde de boventoon.

UPLIFT heeft als doel de processen van stedelijke ongelijkheid in kaart te brengen. Er zal worden gekeken op macroniveau om de resultaten op microniveau in een context te plaatsen. De bevindingen zullen lokale belanghebbenden en gemeenschappen helpen om te profiteren van specifieke, efficiënte feedbackmechanismen.

UPLIFT in Amsterdam

In mei 2019 is een motie aangenomen door de gemeenteraad waarin werd gesproken over het organiseren van een Woontop om de jongerenparticipatie te bevorderen. Deze Woontop heeft plaatsgevonden november 2020, wat de kick-off vormde voor het project UPLIFT. Een groot succes, met live meer dan 1.500 kijkers en inmiddels via [YouTube](#) meer dan 1.000 kijkers.

Uit bovenstaande doelstellingen blijkt dat binnen dit project participatieve co-creatie een grote rol heeft gespeeld. Lieven de Key, de TU-Delft en gemeente Amsterdam hebben de handen ineengeslagen om het co-creatieproces in Amsterdam te realiseren. Stichting !WOON is hiervoor als procesbegeleider aangesteld.

Om verbetering in de huidige wooncrisis aan te brengen, is er behoefte aan nieuwe en innovatieve vormen van woonbeleid. Het idee was om dergelijk beleid in nauwe samenwerking met de jongeren zelf te ontwikkelen en daarbij gebruik te maken van een zogenaamd jongerenpanel (Youthboard). !WOON is verantwoordelijk geweest voor het oprichten van het jongerenpanel, organiseren van de bijeenkomsten en begeleiden van het verdere proces.

Wat is een jongere?

De term 'jongerenhuisvesting' roept de vraag op: wat is een jongere? De Europese Unie hield voor het project UPLIFT oorspronkelijk een definitie aan van tussen de 15 en 29 jaar. De gemeente hanteert vaak een definitie van 16 t/m 27 jaar; maar als het om huisvesting gaat, bijvoorbeeld bij jongerencontracten, meestal 18 t/m 27. Bij !WOON hanteren wij een vrij brede definitie van jongeren. Zo zien wij 'starters' en studenten ook als onze doelgroep. Uiteindelijk zijn de meeste mensen van de jongere generaties bovengemiddeld vaak de dupe van de woningcrisis. Een voorbeeld: met een gemiddelde wachttijd van 14+ jaar op Woningnet, maak je bij inschrijving op je 18e pas als je 32 jaar bent kans op een redelijke sociale huurwoning. In het Amsterdamse co-creatieproces waren onze panelleden uiteindelijk tussen de 18 en 32 jaar oud.

Het co-creatieproces in Amsterdam is opgedeeld in drie 'sprints' (themarondes). Tijdens elke 'sprint' staat een thema centraal, aangedragen door één van de partners. De eerste twee thema's voor de sprints waren aangedragen door Lieven de Key: tijdelijkheid (sprint 1) en woonconcepten (sprint 2). De laatste sprint is in beheer geweest van gemeente Amsterdam. Tijdens deze laatste 'sprint 3' stond een advies aan de (nieuwe) bestuurders centraal. De jongeren is gevraagd om concrete beleidsvoorstellen op te stellen naar aanleiding van diverse bijeenkomsten. Deze bijeenkomsten zijn gefaciliteerd door Stichting !WOON. Iedere sprint werd afgesloten met een zogenoemde 'schuursessie'. Tijdens deze sessie presenteerde het jongerenpanel de concrete beleidsvoorstellen aan alle partners. Het jongerenpanel werd aan de tand gevoeld, bevraagd en uitgedaagd. Naar aanleiding van alle sessies zijn bijgevoegde adviezen opgesteld.

De sprint was erg succesvol. De panelleden hebben zich vol overgave ingezet om adviezen te formuleren voor de gemeente Amsterdam. Uiteindelijk leverde dit een lijst van tientallen voorstellen en adviezen op. De adviezen die deze selectie niet gehaald hebben, worden aangeleverd aan de bij het project betrokken medewerkers van de gemeente Amsterdam.

Sommige panelleden zijn al meer sprints aangesloten, voor sommigen was dit de eerste keer. Maar allen hebben een enorme hoeveelheid kennis opgedaan over huisvestings-, gemeentelijk- en landelijk beleid. Samen met de ervaringen en verhalen uit hun eigen leefwereld maakt dit hen tot waardevolle ervaringsdeskundigen op het gebied van jongerenhuisvesting. Hoewel het project UPLIFT internationaal gezien zich bevindt in de afrondende fase, zien de meeste deelnemende jongeren de meerwaarde van het panel in en zien zij graag dat dit in een zekere vorm wordt voortgezet.

Bijlage 2

Longlist voorstellen

N.B. Deze longlist wordt niet als bijlage meegeleverd aan de wethouder, enkel als bestuurlijke bijlage geleverd aan de gemeentelijke medewerkers betrokken bij project UPLIFT

Naast de belangrijkste voorstellen hierboven in dit manifest, heeft het panel nog veel meer ideeën over hoe de wooncrisis aangepakt moet worden. Hier nog 19 adviezen en voorstellen aan de gemeente waar het panel voor pleit:

1. Er moeten meer opties komen voor jongeren die geen sociale huurwoning kunnen vinden maar onder de sociale huurgrens verdienen.
2. Zet een campagne op voor pandeigenaren, om hen duidelijk te maken dat je ook tijdelijk kunt verhuren bij leegstand. Geef aan dat zij veel jongeren blij kunnen maken met de verhuur van een leegstaand pand en geef verhelderende informatie over de voorwaarden en mogelijkheden om eventueel wantrouwen of onwil weg te nemen.
3. Start een campagne om mensen te overtuigen van de noodzaak om van groot naar beter te verhuizen, of naar samenwoonconcepten.
4. Neem mee in de prestatie-afspraken dat alle corporaties woningruil binnen eigen bezit toelaten en stimuleren en dat alle corporaties ook woningruil stimuleren tussen huurders van verschillende corporaties onderling.
5. Ga actief op zoek naar meer maatschappelijk georiënteerde en/of minder op winst beluste partijen om te investeren in nieuwbouw voor commerciële sociale- en middenhuur-complexen voor jongeren, zoals mogelijk pensioenfondsen.
6. Voer actief campagne in buurten met informatieverstrekking over- en verbinding van buurtbewoners bij nieuwe woonconcepten met jongeren.
7. De gemeente moet kritisch kijken naar haar taalgebruik; evalueer opnieuw terminologie als 'Wooncarrière', 'Motivatiebrief' en 'Flexhuren'. Betrek voor de vaststelling van de nieuwe verwoording het jongerenpanel.
8. De gemeente moet in gesprekken met eigenaren van leegstaande panden de focus leggen op het mogelijk huisvesten van jongeren.
9. Zet een traject op waarbij je jongeren een jongeren- of tijdelijk contract aanbiedt voor een aantal jaar, waarbij ze gedurende die periode begeleidt worden in het oprichten van een wooncoöperatie, zodat ze bij afloop van hun contract kunnen doorstromen.
10. Voer doelgroeponderzoek uit naar- en voer campagne voor het verbreden van systeemkennis onder jongeren over het opzetten van woongroepen en wooncoöperaties.
11. Reken bij het ontwerp van alle nieuwbouw van kantoorruimte in dat het makkelijk geconverteerd kan worden naar woningen.
12. Maak het aanmelden als jongere/student voor antikraak toegankelijker. Bijvoorbeeld door het 'voordrachtsysteem' (waarbij je je alleen kunt inschrijven of voorrang krijgt als een andere bewoner je aandraagt) af te schaffen.
13. Start een programma/campagne waarbij jongeren praktische hulp bieden aan ouderen bij het verhuizen.
14. Om een beeld te scheppen welke partijen wel of niet redelijk zijn bij commerciële verhuur, voer een onderzoek uit: welke verhuurders doen dat het beste?
15. Zorg voor meer woningen in het betaalbare middensegment, ook in de vorm van bijzondere woonconcepten, maar zorg er wel voor dat huurders hier iets redelijks voor terugkrijgen.

16. Maak meer rolstoelwoningen voor jongeren beschikbaar.
17. De gemeente moet, net als in de jaren '90, weer woningen gaan vorderen bij leegstand.
18. Start een campagne om mensen een 'jongere in huis te laten nemen' door hospitaverhuur.
19. Laat woningcorporaties alvast investeren in de bouw van het segment tussen 753 en 900 voordat de liberalisatiegrens wordt verhoogd.